

TRGOVSKI LIST

Časopis za trgovino, industrijo in obrt.

Naročnina za ozemlje SHS: letno 180 Din, za ½ leta 90 Din, za ¼ leta 45 Din, mesečno 15 Din; za inozemstvo: 210 Din. — Plača in toži se v Ljubljani.

Uredništvo in upravnništvo je v Ljubljani v Gregorčičevi ulici št. 28. Dopisi se ne vračajo. — Številka pri poštni hranilnici v Ljubljani 11.958.

LETO XL

Telefon št. 2552.

LJUBLJANA, v četrtek, dne 5. aprila 1928.

Telefon št. 2552.

ŠTEV. 40.

Prodaja soli na drobno in maksimiranje cen.

Po monopolnem zakonu o soli bivše kraljevine Srbije, ki se je prošil s členom 61. finančnega zakona za 1926/1927 na celo kraljevino, ima država izključno pravico, da kupuje in uvaža vse vrste soli ter jih prodaja na debelo. Na podlagi tega zakonitega določila je oddala država veleprodajo soli v zakup že v letu 1927 in velja predmetna zakupna pogodba za enkrat do 31. decembra 1929. Naše trgovstvo je s to odredbo občutno prizadeto. Prizadeti niso le grosisti, ki so sol izgubili za svoj promet, temveč tudi detajlisti, ki so vezani na gotovega veleprodajalca, ki ni upravičen prodati niti enega kilograma soli izven svojega zakupniškega področja. Onemogočena je pa tudi nabava rudniške soli, na katero je naše prebivalstvo navajeno in katero vsled tega tudi splošno zahteva. Neprilike z nakupom veleprodaje kažejo, da je v naših urejenih kupčijskih prilikah koncentracija veleprodaje v eni roki za gladko kupčevanje le ovira in da jo je treba odpraviti.

Ne glede na te neprilike pa je šla monopolna uprava glede prodaje soli še en korak naprej in s členom 81. finančnega zakona za 1928/1929, ki velja od dne 1. aprila t. l. dalje, izpremenila prvotno zakon v tem, da ukinja prosto konkurenco tudi pri prodaji soli na drobno. Ta člen se glasi dobesedno:

»Vse vrste soli, ki se porablja za človeško prehrano ali živalsko krmiljenje, prodajajo na drobno pooblaščenim prodajalcem na drobno in to po ceni, po kateri kupijo sol v državnih skladiščih, odnosno od zakupnika veleprodaje soli.

Zmleta kamena in morska sol se sme prodajati tudi po višji ceni. Njeno prodajno ceno določi minister financ na predlog upravnega odbora samostojne monopolne uprave.

Vsakdo, ki hoče prodajati sol na drobno, dobi za to pravico, ako pismeno zaprosi za njo organ, katerega določi uprava državnih monopolov.

Pooblaščenim prodajalcem na drobno imajo pravico na odstotek za prodajo soli na drobno. Ta odstotek določi upravni odbor samostojne monopolne uprave, odobri ga pa minister financ.

Pooblaščenim prodajalcem na drobno morajo imeti v svoji prodajalni na zalogi vedno petnajst-dnevno potrebo soli in morajo nabiti cenovnik na vidnem mestu.

Nadalje se v citiranem členu določa:

»Pooblaščenim prodajalcem na drobno se kaznujejo z denarno globo od 150 do 900 Din v slučaju:

- a) da prodajajo sol po višji nego določeni ceni;
- b) da nimajo dovolj soli na zalogi brez svoje krivde;
- c) da nimajo nabitega cenovnika na vidnem kraju;
- č) da kvarijo sol ali ji dodajajo kakor druge primesi;
- d) da zmenjavajo obliko in način zavoja;
- e) da nabavljajo sol iz drugega zakupnega reona, a ne od zakupnika v svojem reonu, odnosno od monopolnega skladišča.

Poleg navedene kazni se pooblaščenim maloprodajalcem v slučaju prestopkov pod točkami: a), č), d) in e) odvzame tudi vsa sol brez vsake odškodnine in proda v korist monopolne blaginje. Tako je postopati tudi z osebami, katere prodajajo sol brez dovoljenja.

V ponovnem primeru se prodajalcu na drobno prepove prodaja soli za gotov čas, ki ne sme biti krajši nego eno leto.

Glede preiskave in kaznovanja velja člen 67. finančnega zakona za 1927/1928.

Ti prestopki se preiskujejo in presojujejo po pristojnosti, predpisani v členu 67. finančnega zakona za 1927/1928.

To zakonito določilo stopi v veljavo dne 1. julija 1928 tako, da so prodajalci soli dolžni razprodati vse količine soli, nabavljene pred uveljavitvijo tega zakonskega določila, a najkasneje do 1. julija 1928. One količine soli, ki se do tega roka ne prodajo, se smejo prodati samo po določeni monopolni ceni.

Na ta način se bo torej smela sol od dne 1. julija 1928 dalje prodajati po maksimalni ceni, katero določi monopolna uprava. Sol s tem preneha biti predmet proste konkurence tudi v nadrobni prodaji.

Ob priliki, ko se je uveljavila pravica države do veleprodaje soli, so se odločujoči faktorji izgovarjali na neurejene prilike v nekaterih delih naše države. Brez dvoma ima tudi monopoliziranje nadrobne prodaje soli za gotove dele naše države svojo dobro stran, gotovo pa je, da je vsaj za naše kraje, kjer živimo v urejenih prilikah, omejevanje kupčije s soljo skrajno neumestno in da bi bila prosta konkurenca tudi glede monopolov, glede katerih nima država drugega interesa nego, da pride do svoje monopolne takse, nedvomno veliko boljše tako za enakomerno preskrbovanje kakor za kvaliteto blaga.

KONKURZI V MARCU.

Jugoslovensko društvo za zaščito upnikov v Zagrebu je tekom preteklega meseca registriralo v vsej državi 104 konkurze (v februarju 83, v januarju 79) napram 149 v istem mesecu preteklega leta. Od registriranih konkurzov odpade na Srbijo in Črno goro 73 (marc 1927 102), Hrvatsko in Slavonijo 13 (19), Slovenijo in Dalmacijo 11 (10), Bosno in Hercegovino 2 (4) in Vojvodino 5 (14). V prvem četrtletju je bilo registriranih 266 konkurzov napram 349 v istem razdobju 1927. Število konkurzov je torej letos v tem razdobju nazadovalo za 83 ali 24%. Po pokrajinah je bilo v tem četrtletju naslednje število konkurzov: v Srbiji in Črni gori 186 (1. četrtletje 1927 228), v Hrvatski in Slavoniji 33 (49), v Sloveniji in Dalmaciji 26 (29), v Bosni in Hercegovini 3 (9) in v Vojvodini 18 (34). Število konkurzov je torej v vseh pokrajinah nazadovalo.

Trgovci in pametni gospodarji sploh čitajo redno TRGOVSKI LIST!

Ministrstvo trgovine in nabavljalne zadruge.

Opozorilo vsem trgovcem.

Pritožbe radi prepovedanega kupčevanja konsumov so pri nas na dnevnom redu. Mnoge zadruge prodajajo skoro redno tudi nečlanom. Tako nedovoljeno kupčevanje se je pri nas tako udomačilo, da se za to ne briga niti obrtna oblast, niti davkarija. Kakor da je vse to v redu in po zakonih dovoljeno. Pred tedni smo priobčili predlog, ki je bil tozadevno stavljen v plenarni seji zbornice. Predlagatelj je z navedbo konkretnih primerov obrazložil, kako velika škoda se povzroča legalni, z davki preobremenjeni trgovini z zlorabami, ki jih vršijo konsumi.

Danes prinašamo okrožnico ministrstva trgovine in industrije, ki je predvsem namenjena davčnim oblastvom, ki pa more služiti tudi za najboljšo oporo pri pobijanju nedovoljenega kupčevanja konsumov. Na poziv ministrstva trgovine je izdala generalna direkcija davkov glede davčne dolžnosti nabavljalnih zadrug sedaj točna navodila in dolžnost davčnih uradov je, da se navodil direkcije davkov in striktnih določil finančnega zakona točno držijo. Dolžnost je pa tudi vsakega posameznega trgovca, da poslovanje najbližjega konsuma nadzira in da vsako kršitev prijavi oblastvu ali svojemu gremiju. Okrožnico, ki jo izdal glede poslovanja konsumov g. minister trgovine in industrije, je ta teden prejela ljubljanska zbornica TOI in se glasi:

»Z ozirom na stalne pritožbe, da nabavljalne zadruge državnih nameščenec razširjajo pri vršenju svojih poslov svoje delovanje tudi na nečlane, je ministrstvo trgovine in industrije opozorilo na to generalno direkcijsko določilo pri ministrstvu fi-

nanc in zahtevalo, da se take zadruge obdavči tako kakor druga gospodarska podjetja. Generalna direkcija davkov je z dopisom od 7. februarja 1928 br. 13215/28 naročila Zvezi nabavljalnih zadrug drž. nameščenec, da priporoči vsem nabavljalnim zadrugam v državi, da se strogo držijo svojih pravil. Obenem je imenovana direkcija opozorila, da je v zmislu čl. 159., odstavek 1., finančnega zakona za 1. 1926/27, kojega veljavnost se je s čl. 77. fin. zakona za 1927/28 podaljšala, predpisalo, da so nabavljalne zadruge in njih Zveza zavezane plačanju davka na promet, kojega vršijo s prodajo prejšnikov nečlanom.

Ob tej priliki se pripominja, da bo ministrstvo podvzelo potrebne korake pri ministrstvu financ, da se vse zadruge, koje ne omejujejo svoje poslovanje samo na svoje člane, podvrže obveznosti plačanja davkov, kakor druga gospodarska podjetja in da bo zlasti inzistiralo na tem, da posveti pozornost tudi vprašanju oprostitve plačanja davka na dobiček po pravilniku o izvrševanju novega davčnega zakona. Ministrstvo bo zlasti zahtevalo, da se izrecno predvidijo odredbe, da se davčna prostost dovoli edino za zadruge, ki oddajajo blago samo svojim članom in kojih poslovanje se po statutih omejuje samo na svoje člane.

Gornje se pošilja zbornicam v vednost. Po naredbi ministra trgovine in industrije: (Podpis.)

Upajmo, da bo g. minister za trgovino in industrijo na tem svojem stališču vztrajal in da bo prišla njegova pravilna in pravična akcija čimprej do uspeha!

IZVOZ NAŠEGA KROMPIRJA V ITALIJO.

Ze meseca februarja 1921 leta je italijanska vlada prepovedala uvoz našega krompirja v Italijo in to iz razlogov zaščite italijanske proizvodnje krompirja pred škodljivimi eksotičnimi paraziti. Iz istih razlogov je bil meseca februarja 1924 prepovedan tudi sleherni tranzit krompirja preko italijanskega teritorija. Ta mera je zlasti škodovala Sloveniji, kjer je za vsako sezono tranzitiralo preko Trsta v smeri za Grčijo, Francijo in Anglijo okoli 200 vagonov krompirja. Krompir iz Slovenije se zahteva zlasti v Levanti, Egiptu, na Egejskih otokih, na Malti itd., kjer se ga uporablja za seme. Vsak poizkus, da Italija te ovire ukine, je bil brezuspešen. Končno je na zahtevo samih tržaških trgovskih krogov italijanska vlada popustila in dovolila tranzit krompirja iz Avstrije, Češkoslovaške, Poljske, Jugoslavije in Madžarske in je določila za ta tranzit gotove stroge pogoje. Po poročilih, ki so jih dobili naši trgovski krogi, je pa italijansko ministrstvo narodnega gospodarstva v zadnjem času dovolilo tudi uvoz krompirja v Italijo, toda samo iz Madžarske in Avstrije. Tudi če je ta uvoz navezan na gotove pogoje, zlasti v sanitarnem oziru, nam vendar ne more biti vseeno, da se dela izjeme za Avstrijo in Madžarsko, medtem ko se naš krompir v Italijo ne samo ne sme uvažati, ampak veljajo tudi za tranzit najstrožje odredbe. Tako postopanje od strani italijanske vlade se nam ne zdi pravično in naši merodajni krogi bi morali tu zahtevati, da se dovoli tudi uvoz

našega krompirja vsaj pod istimi pogoji kakor je to dovoljeno za avstrijski in madžarski krompir.

OBRESTNA MERA V RUMUNJI.

V Bukarešti zbrani ravnatelji bank so poudarjali guvernerju Narodne banke, da se nadaljno znižanje obrestne mere ne da izvesti; nato jim je dejal guverner, da morajo napeti vse sile, da se znižanje vendarle izvede. Dalje poročajo, da zato ni prišlo do sporazuma, ker banke trdijo, da nima Narodna banka za izvedbo načetega načrta nobenih zadostnih garancij, nobene primerne varnosti. Konferenca se je končala z negativnim uspehom.

Ljubljanska borza.

Tečaj 4. aprila 1928	Povpr. ševanje Din	Ponudba Din
DEVIZE:		
Amsterdam 1 h. gold.	—	22.905
Berlin 1 M.	—	18.5975
Bruselj 1 belga	—	7.9365
Budimpešta 1 pengő	9.915	9.945
Curij 100 fr.	1098.50	1096.50
Dunaj 1 šilling	7.9855	8.0155
London 1 funt	277.09	277.89
Newyork 1 dolar	—	56.83
Pariz 100 fr.	—	223.75
Praga 100 kron	168.10	168.90
Trst 100 lir	299.12	301.12

Prispevajte v fond za Akademijo znanosti in umetnosti in za Narodno galerijo v Ljubljani!

Bolgarsko gospodarsko pismo.

Na koncu februarja so objavili rezultate občinskih volitev, ki so se vršile 19. februarja. Vladna stranka je dobila 586.000 glasov ali 66%, skupna opozicija 308.600 ali 34%. Parlament se peča po volitvah v prvi vrsti z novim zakonom o civilnem procesu in z vprašanjem državnega posojila (o tem glej spodaj).

Za proučevanje zakonskega načrta o pospeševanju domače industrije imenovana komisija svojega dela še ni mogla dovršiti, ker je s prošnjami itd. od strani posameznih industrijskih vrst preobložena. Finančno ministrstvo študira vprašanje, če ne bi bilo dobro prepovedati uvoz umetne svile, da se pospeši poraba naravne svile, na koje produkciji je bolgarska dežela močno interesirana.

Sladkorni kartel je pokupil vse sladkorne tovarne v Bolgariji in je ves v čezskih rokah. Kupil je sedaj še pivovarno v Plevnu in bo zgradil tovarno špirita v Gornji Orehovici; tu bo prišla v porabo vsa sladkorna melasa in bodo izdelovali tudi ogljikovo kislino, tako da bo dobil kartel sode konkurenco. Na ta način bodo v Bolgariji delujoče tovarne špirita prisiljene, da si kupijo potrebno sladkorno melaso v inozemstvu, za koje brezcarinski uvoz bo dal finančni minister od slučaja do slučaja dovoljenje.

Tobačni trg je bil v februarju in v začetku marca miren, kakor to pač sezija zahteva. Večje nakupe je izvršila Poljska, ki je kupila ca 3 mil. kg tobaka srednje kvalitete, zlasti iz pridelka l. 1926. Sedaj obiskujejo delegati te režije najvažnejša bolgarska tobačna središča. Tobakove cene kažejo trdno tendenco; v začetku marca so se gibale od 100 do 145 levov za 1 kg, po kakovosti (Melnik 120 do 145, Dupnica 115 do 140, Gornja Džumaja 115 do 130, Kušu-Kavak 118 do 130, Plovdiv 100 do 125, Nevrokop 100 do 125). Interes nakupovalcev za vrsto Džebel, pridelek 1927, ki je le prav malo, je bil tako velik, da so se dvignile cene pri producentih od 100 do 220 levov. Ta anormalni dvig je nakupovalce prisilil, da so z nakupi do nadaljnjega prenehali.

Trgovska bilanca za januar in februar se je zaključila s pasivnostjo nad 300 milijonov levov; prvi vzrok je nazadovanje izvoza, zlasti tobaka in jajec, kar je v teh mesecih normalen pojav.

NOVA UREDITEV DAWESOVEGA NAČRTA?

Pariški »Matin« poroča, da se vršijo med tozadevnimi vladami in zastopniki evropskih in ameriških bank pogajanja o eventuelni mobilizaciji po Dawesovem načrtu uvedenih nemških železniških in industrijskih obligacij. Gre menda za velopotezno akcijo, koje izvedba bo pa mogoča šele v nekaterih mesecih po volitvah v Franciji, Nemčiji in v U. S. A. — Pariški dopisnik listu »New-York Times« je zvedel o teh pogajanjih sledeče konkretne posameznosti: Skupna vsota reparacije, ki je ugotovljena teoretično še zmeraj s 132 milijardami zlatih mark, naj bi se po tem načrtu znižala na 32 milijard mark; torej bi 100 milijard mark kar odpadlo. Polovico zneska, torej 16 milijard mark, naj bi dobili z izdajo železniških obligacij v znesku 11 milijard mark in s 5 milijardami industrijskih obligacij. Obrestovanje in amortiziranje bi bilo z dohodki nemških železnic in nemške industrije popolnoma krito. Ostali znesek, torej zopet 16 milijard mark, naj bi padel v breme nemškemu proračunu. Skupiček iz placiranja železniških in industrijskih obligacij naj bi se po omenjenem načrtu uporabil za likvidacijo mednarodnih dolgov; ostalih 16 milijard bi bilo vplačanih kot doslej po večini v obliki stvarnih dajatev in bi bilo vključenih Franciji in Belgiji na reparacijski račun.

Iz dežele organizirane reklame.

Preobložene blagovne zaloge v Zedinjenih državah severne Amerike so povzročile pravcati boj za kupce in konsumente. Vse se hoče blaga iznebiti in to je privedlo do vrst reklame, ki jih pri nas ne poznamo.

Reklama hoče v prvi vrsti občinstvu potrebo po tej ali oni stvari sugerirati ter postane tako poučna in celo človekoljubna. Tudi državne in javne oblasti delajo reklamo za stvari, na katere bi mi niti ne mislili. Reklama za zdravje, za promet, za zakone, za davke itd.

Poslopje velikih bank krasi čestokrat ogromen lepak, ki veli: »Če komu odzameš denar, je to rop; ali veš koliko let boš za to presedel?« Ob križiščih prometnih cest leže ostanki ponesrečenih avtomobilov, nad njimi napis: »Vozi počasi, ali pa boš stal v eni minuti pred večnim sodnikom.«

Ob železnicah, podzemeljskih in pocestnih ni videti prepovednih tablic, pač pa švarilnih slik proti nevarnemu pluvanju, vsakanju med vožnjo, neplačanju vozarine itd. Autošoferji dobijo listke z napisom: »Ali hočeš priti pod voz? — Ne! — Torej drugi ljudje tudi tega ne žele!« Poleg tega besedila je še primerna slika.

Značilne za ameriško reklamo so ideje in velikopoteznost. Tu so strokovnjaki na delu, ki realizirajo vedno nove ideje in jih spravijo v promet in v denar. Reklama, da je učinkovita, mora se bistveno izločiti od vsakdanjosti, bluf, izvanrednost mora biti vodilna misel vsakega reklamnega načrta.

Leta 1926 je izdala ameriška industrija samo za inzerate 1 milijardo dolarjev; ta ugotovitev nam pove vse.

Posamezni izvodi nekaterih časopisov so pogostoma čez kilo težki, več sto strani je samih oglasov.

Za vsako stvar se dela reklama: naj si bodo otroški vozički, plinske peči, domače hranilnice, čistila za čevlje, lesene hiše ali auto-izleti, parfumi ali karkoli si bode. Pretežni del reklame se vrši po časopisnih anoncah; drugi pripomočki so prišli šele pozneje do veljave.

Publika pa je tam za reklamo vse bolj dostopna nego pri nas. Svetlobna reklama je seveda ogromno razvita. Newyorški Broadway je središče za to propagandno stroko. Tam bi se dalo učiti, kako se z žarometi in drugimi napravami vpliva na razvajevo občinstvo. Celu uro se ponavlja v bliščeči svetlobi v velikanških črkah stavek: »Fant, to ti je kava!« Pozneje se v istih črkah pojasni uganka, kje to kavo dobiti.

Nad nekim hotelskim poslopjem se zasveti napis: »Pri nas se bolje počutite kakor doma.«

Zopet neke drugod ti luča takorekoč v obraz žaromet očitek: »Pluj, kako blatiš so tvoji čevlji!« In tako se vrstijo in menjajo kričeči oglasi raz sten, oken, streh in stolpov.

Amerikanska propaganda se vedno ogiblje običajnosti; originaliteta in umetniška dovršenost so njene značilne lastnosti. Tik ob vhodu k podzemeljski postaji te vjame poziv: »Ali imaš tri minute časa? Daj se fotografirati!« Kinopodjetniki plakirajo: »Pet milijonov ljudi si je ogledalo ta film — ne more biti slab!« Na sedežih prometnih vozil čitaš: »Mirno sedi tukaj — ali ni morda doma medtem nastal požar? Si-li bil toliko previden, da si svojino zavaroval?«

Posebno na žensko se reklama rada obrača, dobro vedo, da so te za novosti najprej dostopne. Na primer: »Ali veste, kaj je šik? Naše zapestnice!« — »Ne pokusite X Y ledeno kremo, ne boste več odjenjali, tako vam bo ugajala.«

V predvojni dobi si je privoščil nek časopis posebno reklamno originaliteto: Dan za dnem je bilo čitati na prvi strani spodaj v drobni vrsti: »Kaj je najboljše čistilo za obutev?« Oglas ni bil naročen, časopis si ga je sam izmislil, ga priobčeval tako dolgo, da se ni našel mož, ki je dostavil odgovor ter plačal ves račun. Stvar je trajala sicer precej dolgo, vse je postalo pozorno, namen je bil dosežen; časopis je čedno zaslužil, »rešitelj ugank« je postal bogataš.

Ford in Wrigley prednjačita za sedaj v reklamni, njuni uspehi temeljijo na njej. Omeniti bi še bila kolektivna reklama, ki jo izvajajo posamezne stroke:

»Cvetlice naj govore!« — »Zakaj ne nošiš rokavic?« — »Zavžij mnogo sadja, to je zdravju koristno!«

Amerikanci so za reklamo vse bolj dostopni kot mi, posebno če se kaka novost priporoča na nekako prijeten način. Celu javno in zasebno življenje v Ameriki je prežeto z reklamno idejo.

Država se je poslužuje kot vzgojno sredstvo, industrija jo rabi za ponudbe, trgovina bi bila brez nje nemogoča. Amerika je spoznala vrednost reklame, ona razume njeno učinkovitost; blagostanje, za katero jo zavida ves svet, je pripisati v dobri meri tem okolnostim.

Pri reklamni se ne gre samo za kritje potrebe, ampak za vzpodbudo do nakupa; in ravno to razumejo Amerikanci izvrstno. (K. Tiefengruber.)

Janko Lajovic:

Iz potne torbe.

London, sredi marca 1928.

Dober teden je že, odkar sem tu. V Amsterdamu se je vreme zadnji dan mojega bivanja skisalo, tako da mi ga ni bilo težko zapustiti. Če bi bilo še lepo, moram reči, da bi bilo šlo težje, ker se mi je mesto prav priljubilo.

Je res domače in ima toliko ljubkih stvari, katere ogledati si človeka prav mika. Tako na primer zvonovi v nekaterih stolpih zapoje celo pesem, ko bi jejo uro. Četudi sem že marsikak zvon čul, vendar tako milih, srebrnih zvokov ne pomnim.

Manj prijetni pa so kinematografi. Zrak, da ga človek z veliko težavo prenese, posebno, če ni kadilec. Vse kadi med predstavo in to cigare. Na sedežih so na zadnji strani pritrjeni nekaki leseni žlebi za pepel, tako, da je celotni vtis, ki ga amsterdamski kino napravi na obiskovalca, vse prej kot priključen.

Novi amsterdamski stadion dograjujejo z veliko naglico. Ogromna stavba in stari stadion je napram njemu uprav majhen. Ob nedeljah je, naravno, velik naval nanj, ker so običajne sportne prireditve. Kolesarjev kar mrgoli. Zanimivo jih je opazovati. V vseh mogočih kombinacijah vozijo: prijateljice v dveh podroko, malo dalje vidiš poročen par in na materinem kolesu zadaj majhno košarico z otrokom ter podobno. Vse pa izredno nepriljubljeno in domače.

Enako je s holandskim domom. Neki znanec me je povabil naj ga obiščem. Njegov dom je onostran velikega kanala v novem delu mesta. Same lične hišice z nekoliko vrtička spredaj. Zlasti prijetne so zaokrožene linije pločnikov.

Po strmih stopnjicah — te so za Nizozemsko karakteristične — dospeš v srednje veliko predsobo, iz katere vodi vrata v družinsko sobo, sprejemnico, kuhinjo itd. — V vseh sobah, ki so opremljene z neko nenavadno pripristostjo in okusom, pa najdeš Holandčevu najljubšo cvetlico — tulipana — v vseh mogočih barvah in niansah.

Ti domovi človeka takoj osvoje in če je gostitelj še mogoče star mornar, kar je pogosto slučaj, tedaj je urica pod njegovim krovom prekratka.

V pristanišču je precej živahno. Zlasti ladjedelnice imajo zadnji čas mnogo posla, kot sem čul, ker se jim je posrečilo pridobiti večja dela, ki so jih doslej imeli Nemci.

Amsterdam ima tudi precej razvito industrijo in številna trgovska podjetja najrazličnejših, predvsem kolonialnih strok, pričajo, kolikšnega pomena je holandska Indija za Nizozemsko.

Silosi so polni žita in še prihajajo parniki z novim. Kar se Porenja tiče, pa je Rotterdam močen konkurent Amsterdamu, ker leži na Renovem ustju.

Gotovo prvo mesto pa ima Amsterdam za trgovanje s tobakom. Njegove »Einschreibungen«, kot jih Nemci imenujejo, so širom znane.

Ni še dolgo tega, kar so otvorili tudi kolonialni muzeji, ki je nameščen v lični novi stavbi. Je sicer opremljen šele do polovice ali vse, kar je dosedaj v njem, je skrbno izbrano in posebno za nas, ki s kolonijami nismo tako znani, zelo zanimivo. Zlasti etnografski oddelek je vreden, da ga obiščeš. Tu moreš poleg drugega videti tudi trofeje divjakov, kot se jih boš spominjal iz »indijanarice« — dva do tri metre dolga vrv in na nji na-

nizane človeške lobanje, če ni drugače, tudi lepo politirane in poslikane.

In še mnogo, mnogo moreš videti v Amsterdamu, le časa je treba in jaz ga nisem imel dovolj, temveč sem že po petih dneh moral dalje.

Z električno ob devetih zvečer preko holandskega vrta — Haarlema, fizikom znanega Leydena, Haaga in industrializiranega Delfta dospeš v poldrugi uri do Schiedama, mesteca pred Rotterdamom, odkoder si v tridesetih minutah ali kaj v enem izmed pristanišč za London — Hoek van Hollandu.

Tu je zopet neizbežna pot preko carinskih barijer, ki je nikjer ne manjka. No, pa to je hitro opravljeno in že tičiš pod krovom parnika, ki te v približno osmih urah popelje do angleških tal. Najprvo radovedno ogledovanje sopotnikov, za tem lov za dobro posteljo in že čuješ samo enakomerno brnenje strojev in šumenje valov, medtem ko je na krovu le še kak samotar, ki se, kadeč zadnjo cigareto, tudi poslavlja od temne noči, da še vlovi malo spanja.

V Harwichu smo. Ko dokažeš, da imaš vse, kar je potrebno za čas, ki ga nameravaš prebiti v Angliji, imaš prosto pot k vlaku, ki čaka na postaji. Povsod drugod si lahko gotov, da te bodo spustili v dotično državo, katere vizum imaš, le za Anglijo se tega ne da trditi. Kontrola tujcev je zelo stroga, kar se tiče sredstev, ker gledajo na to, da ne dobi nihče kruha v njihovi zemlji vse dotlej, dokler niso preskrbljeni vsi lastni državljani. To pa še dolgo ni slučaj, ker so, kot znano, številke brezposelnih zelo visoke.

Vlak hiti in mimo tebe brzijo lepe vasi, trgi, gradiči in — sportni prostori vsepovsod. Pokrajina priča, da ni izmed revnih. Čim bolj se bližamo Londonu, tem bolj prehitevamo vlake, polne ljudi vseh poklicev, ki hite na delo.

London »Victoria Station«. Postaja je ena izmed »terminusov«, kot jih imenujejo — končnih postaj. Autotaksiji čakajo na peronu, večina z belobarvanimi pneumatikami — znakom taksija, kot so v Berlinu na primer robovi karoserij opremljeni z belimi kvadrati.

Podzemska železnica je na koncu kolodvora, tako da imaš do nje iz vlaka le par korakov. Pred postajo, eno nadstropje nad železnico, čaka cela vrsta »busov«, malo dalje »tram«. V mesto moreš torej na najrazličnejše načine.

Vendar je London malo prevelik, da bi si kar tako upal vanj. Zato je prva stvar — dober načrt in zemljevid. Tega sem si takoj nabavil in se z njim zatekel v prvo restavracijo, kjer sem se nekoliko pobližje seznanil z lego, obsegom in važnejšimi podrobnostmi tega največjega mesta v Evropi in drugega na svetu.

Po štetju leta 1921 je imel »Veliki London« — Greater London — na ravno za polovico manjši površini od newyorške nekaj pod en milijon manj prebivalcev kot New-York leta 1920, štel je namreč skoro sedem in pol milijona prebivalcev.

Mesto London brez predmestij je bilo cenjeno v aprilu prošlega leta po davčnih oblastih na nekaj čez šestinpetdeset milijonov funtov ali približno petnajst in pol milijard dinarjev. Vrednost je torej presegala naš državni proračun.

Prvo, kar sem mogel konstatirati, je bilo, da so prevozna sredstva zelo draga v primeri z drugimi mesti, zlasti z Berlinom. Vožnja z »busom« iz enega konca mesta do drugega stane šest do deset penijev ali sedem do dvanajst dinarjev, kakor je pač smer, medtem ko se v Berlinu pripelje za dvajset penigov ali približno dva dinarja osemdeset par s tramvajem najmanj enako daleč, če ne delj.

Drugo, kar bi bilo zelo potrebno rešiti, je slab zrak na podzemskih železnicah. Res je sicer, da leže proge izredno globoko v zemlji na nekaterih krajih, ker je mestna površina precej valovita. Ali vseeno mislim, da bi se dalo to urediti in gotovo bi bilo ustrezno tisočim in tisočim nameščenec in drugih ljudi, ki se vsak dan vozijo po »tubes«. Med peto in šesto uro popoldne je namreč neznosna atmosfera, kar je najbrže vzrok, da so »busi« bolj polni, četudi vožnja dalje traja.

Pravili so mi, da pride mnogo tujcev v London zlasti zato, da bi videli slavno londonsko meglo, ali da nimajo vsi sreče.

V tem oziru se morem prištevati med srečnejše. Zadnjič, ni dolgo temu, sem se vozil z »busom« v mesto. Ko sem zapustil stanovanje, je bilo prav lepo, brez megle, ali čim smo se približali centru, je postajala tema vse večja in večja, dokler na Oxford-Street-u ni bilo nobene vožnje, ki ne bi imelo luči. Sploh je izgledala ulica kot v temnih večernih urah, medtem ko je to bilo ob enajstih dopoldne.

Da se tuintam dogodi tudi kaj veselega v Londonu, je gotovo. Tako sem bil včeraj priča nekoliko komičnemu dogodku, ki pa ni brez tragike.

Po mestu moreš videti na pločnikih revno oblečene ljudi, ki slikajo po trotoarjih najrazličnejše sužete. Tuintam je med njimi tudi kak invalid. Bolj redko pa naletiš na kiparje; včeraj sem videl prvega.

Bilo je v bližini britanskega muzeja. Gruha ljudi. Seveda pristopim. Predmet radovednosti je bil mož, ki je obdeloval glino na deski, stoječi na stojalu, kot jih rabijo kiparji. Par potez, nos je gotov, dve vdolbini na vsako stran, oči. Brada je narejena v trenutku, ovrtnik — treba je samo še imena stvoru. Že je pri roki deščica, ki nosi slavno ime — Shakespeare, zataknejo jo vrhu glave in eto vam kompletnega Shakespeare-a.

Naš znanec vzame svojo čepico, da pobere od navzočih obolus za svoj trud. Komaj pa pokaže stojalo hrbet, potegne močan veter in slavni pesnik je poljubil mater zemljo z vso vehemenco ter se obenem povrnil v vsemirje, iz katerega nam ga je prikazala umetnikova roka. — Na tlaku je ležala brezoblična gmota.

* * *

Kako je z našim kreditom v severozapadni Evropi?

Na svoji poti sem imel doslej večkrat priliko govoriti z odličnimi predstavniki trgovine, industrije in bankarstva. V Berlinu sem mogel z žalostjo ugotoviti, da nismo tako znani, kot bi bilo z ozirom na važnost medsebojnih stikov železi.

Prav nič redkega ni, če na primer na vprašanje, odkod sem, odgovorim iz Jugoslavije in mi nato sobesednik pravi: »A tako, iz Čehoslovakije.«

Bolj znani skoro kot naša država, so naši prazniki. Bilo je v neki banki. Razgovarjamo se o tem in onem in pride tudi na naše razmere. Eden izmed navzočih mi z nasmehom pove, da ima Jugoslavija približno pol dni v letu praznik. »Na naši črni deski,« pravi, »je skoro vsak drugi dan označeno, da je pri vas praznik.«

Razložil sem jim, kako je v tem pogledu pri nas. »To je vse lepo,« mi dotičnik odgovori, »ali na daljši čas si tega država ne more dovoliti, ker je to naravnost potrat časa in silna ovira rednemu poslovanju.«

Mož je imel popolnoma prav. Premalo premoremo, da bi si mogli privoščiti tak luksuz in treba bo kaj kmalu misliti na kompromis med pripadniki različnih religij.

Ob neki drugi priliki, bilo je v Amsterdamu, sem vprašal šefa neke svetovne tvrdke, kako misli o našem kreditu in da-li je naklonjen kreditiranju v trgovini z našo zemljo. Slučaj je hotel, da je bil ta gospod že pri nas, oziroma vozil se je preko Jugoslavije.

Odgovor na moje vprašanje je bil precej ironičen. »Jugoslavija? Da, ne rečem, mi cenimo posamezne tvrdke, ali kreditirati — ne. Zunanje politično ni vse kot bi moralo biti, notranje politično — hm. Menjate vlade, kot dostojen človek perilo. Premalo stabilnosti. Mogoče pozneje.«

K temu res ni dosti pripomniti. Kvečjemu — vzeti si gornje besede k srcu, zavihati rokave in — delati, da bo kdaj bolje.

In v Angliji? Zapač ni teren, ki bi bil pripravljen za gojitev geografije. To je eno. Drugo je to, da je bila naša dosedanja propaganda vse premajhna, čeprav moram poudariti, da so Angleži v tem pogledu težko dostopni in je treba biti zelo previden, ker je sicer učinek lahko ravno nasproten.

Gledati moramo, da bodo naše knjige, zlasti pa one, ki so pisane v svetovnih jezikih in jim je predmet naša država v kateremkoli oziru, zastopane v vseh važnejših knjižnicah, najmanj pa v biblioteki britanskega muzeja, kjer sem našel le par, v tem pogledu prav brezpomembnih izvodov.

Pred par dnevi se je tu ustanovil tudi angleško-jugoslovanski klub, v katerem so zastopane najprominentnejše osebnosti. Če ne bomo spali, bo mogel veliko pripomoči do medsebojnega zblizanja in do našega ugleda v inozemstvu.

Stanje, kakršno je sedaj, je, mislim, v glavnem sledeče: nezadostno poznanje naših krajev, ljudi in razmer, nasprotno velika naklonjenost našim sosedom, predvsem onim, s katerimi nismo v najboljših odnosih, dalje prevladuje še vedno mnenje, da je Balkan prejkoslej rušilec miru, kar se seveda spretno izrablja od strani, ki nam ni naklonjena.

K vsemu temu doprinese svoj del še kak članek iz Beograda, kot oni od 13. in 14. marca v »The Daily Telegraphu«.

Je sicer v bistvu niz faktov in ravno radi tega vse prej kot v stanju, utrditi zaupanje inozemstva v nas.

Naše razmere, prikazane v takšni luči, kakršne so, so v resnici žalostne. Kdo je kriv?

ZASTOPSTVA, PONUDBE IN POVPRASEVANJA.

Za izvoznike lesa v Grčijo. — Grška tvrdka želi prevzeti zastopstvo za Grčijo in sicer za razpečavanje trdega lesa, železniških pragov in dog za sode. Tudi bi želela prevzeti zastopstvo kake tovarne furnirjev. Naslov tvrdke je: Costa B. Collaros, Athènes, Rue Capodistion 21.

Razpečavanje naših proizvodov na danskih tržiščih. Neka tvrdka v Kopenhagnu, ki je, kakor navaja, med kolonijalisti in drogisti na Danskem dobro vpeljana, išče zastopstva naših tvrdk. Za reference navaja med drugimi tudi naš konzulat v Kopenhagnu. Njen naslov je interesentom na razpolago v pisarni Zbornice za trgovino, obrt in industrijo v Ljubljani.

Trgovina.

Vinski trg v Beli Crkvi. Tendence na vinskem trgu v Beli Crkvi (Banat) je trajno zelo trdna. Poleg pičlih zalog je vplivalo na producente v njih rezerviranosti tudi slabo vreme zadnjega časa. Zanimanje Avstrije, Čehoslovake in tudi domačega konsuma za banatska vina se vidno ojačuje. Cene so sedaj tele: v kleti v sodih kupovalca Din 3-75 do 4-25, na postaji Bela Crkva še 6 do 7 par za liter zraven. Veliko inozemskih tvrdk zahteva ponudbe od zadnje postaje Jugoslavije, čemur se pa zaenkrat ne more ustreči. Dalje se inozemstvo zelo zanima za dobave na plačilne obroke, česar pa producenti spričo sedanjih razmer ne marajo; nočejo dati nič za kredit in za-

htevajo takojšnje vplačilo v gotovini. Ker je pa povsod pomanjkanje denarja, so nakupi bolj redki. Kakor drugod so začeli tudi v Beli Crkvi z resno akcijo za znižanje davka in za olajšavo pri vinskih transportih. Bačka, Srbija, Slovenija in Hrvaška sedaj v Banatu veliko nakupujejo.

Volna. Tvorba cen v Avstraliji se vrši popolnoma samovoljno in je odvisna skoraj izključno le od dobre volje farmerskih agentov. Poročila agentov v zadnjem času govorijo o skrčenju svetovnih zalog; pravijo, da se bo v Queenslandu (država v Avstraliji) lanska suša deloma ponovila. Nasprotno pa raste volnena produkcija v Južnoafriški zvezi v taki izmeri, da bo morda kmalu prekosila argentinsko, prav gotovo pa severoameriško, s katero sta si sedaj enaki. Ni pravilno, če navajajo Nemčijo z njenimi petimi milijoni ovac (leta 1860 jih je bilo 28 milijonov) za zgled trajne pičlosti volne v industrijskih deželah. V resnici so v prekomorskih deželah z njih redkim prebivalstvom še tako ogromne površine za pašo na razpolago, da je ravno trajna podražitev volne povod za razširjenje ovčereje. Farmerji pravijo obenem, da je ostalo število ovac na svetu v zadnjih tridesetih letih kljub velikemu pomnoženju prebivalstva precej stabilno. Pri tem pa farmerji zamolčijo, da je volna pravzaprav samo za oblačenje in za gorkoto, da se je pa v zadnjih tridesetih letih močno pomnožilo tudi bivanje v zakurjenih hišah in pa nadomeščanje volne z drugimi tekstilijami. Če vse to premotrivamo, pridemo do zaključka, naj bi bile zveze farmerjev pri bodočih avstralskih avkcijah bolj zmerne. Nadomeščanje volne po drugih tekstilijah raste zmeraj bolj.

RAZSTAVE IN SEJMI.

Velesejem v Budimpešti. V Budimpešti se vrši od 28. aprila do 7. maja t. l. veliki mednarodni sejem, na katerem bo zastopana tudi naša država. V zmislu rešenja ministrstva trgovine in industrije z dne 18. januarja 1928, štev. 131/IV., bo priredila pooblaščen trgovinska agencija kraljevine SHS v Budimpešti na velesejmu poseben jugoslovanski paviljon, v katerem se bo razstavilo vse, kar bi moglo na dostojen način pokazati naša prirodna bogastva in kulturo naše države. Zato prosi agencija, da se njeno akcijo podpre s tem, da se ji pošljejo zbirke, fotografije itd. Naslov agencije je: Budapest V., Vilmos császár út. 26.

Ivan Hribar:

55

Moji spomini.

Deželni zbor je sicer kasneje priznal, da sem imel leta 1889. prav, ter je deželnemu odboru dvakrat naročil ustanovitev deželne hipotečne banke. A deželni odbor, v katerem je imel o tej stvari referat Peter Graselli, se za ta sklep ni zmenil. Ni se zmenil zanj še celo takrat, ko sem leta 1902, da stvar pospešim, po nekem uradniku v notranjem ministerstvu na Dunaju za deželno hipotečno banko izgotoviti dal pravila ter sem jih dal deželnemu odboru na razpolago.

Deželna hipotečna banka je letos začela poslovati. Slovenska ljudska stranka jo je osnovala takoj, ko je prišla do moči. Sedaj pa se v pest smeje kratkovidnim naprednjakom, ki so ji prepustili polje ter ji dali možnost, da se ponaša s svojim smotrenim gospodarskim delom.

8./III. 1912.

17. Dr. Valentin Zarnik.

Med najmarkantnejše osebe tedanje dobe spadal je dr. Valentin Zarnik. Leta 1876., ko sem ga prvič osebno spoznal, bil je koncipient pri dr. Karolu Ahačiču. Kasneje je sam odprl pisarno. Dr. Zarnik je bil srednje postave, širokopleč in zelo rejen. Obraza je bil širokega; izpod čela gledalo mu je dvoje drobnih, a živih oči; obraz pa je obdajala redka brada. Na obrazu zapustile so mu kože sledove in Zarnik sam se je včasih šalil, da je hudič na njegovem obrazu mlatil bob.

Dr. Zarnik je bil duhovit mož in je bilo z njim silno prijetno občevati, ker se je vedel o vsaki stvari spuščati v pogovor. Tudi je bil zelo dovtipen; a njegov humor in dovtip sta bila nebrušena tako, da se je človeku včasih celo zdelo, da je neotešan. Bil je pa izviren. Z njim je znal solati svojo govorico in je imel zaradi tega veliko prijateljev.

Dr. Zarnik je po svojem javnem delovanju bil znan že izza svojega bivanja na Štajerskem. Zlasti je

slovel kot taborski govornik in res v tedanji dobi ni bilo nikogar, ki bi bil znal na taborih ljudstvo tako vnemati kakor dr. Zarnik. Njegovi govori so bili namreč osoljeni s krepkimi dovtipi, njegov glas pa je bil jako obsežen. Ko se je preselil v Ljubljano, postal je steber narodne stranke. Prišel je kmalu v občinski svet ter je ondi, dokler je bila narodna stranka v manjšini, sijajno zastopal slovensko stvar. Midva sva se seznanila po Jurčiču; potem sva se prav pogosto shajala in sicer največkrat v kavarni »Valvasor«, ki je bila v pritličju stare Šrajerjeve hiše — sedanjega Filipovega dvorca — v Špitalski, sedaj Stritarjevi ulici.

Kako je dr. Zarnik posejal v agitacijo za občinske volitve v letu 1882., sem že omenil, pripomnim naj le še, da je postal kmalu potem, ko se je v Ljubljano preselil, deželni poslanec in da je v deželnem zboru poleg dr. Vošnjaka najkonsekventnejše zastopal stališče narodne stranke proti takratni nemškutariji, katero je vodil dr. Deschmann. Kot govornik imel je dr. Zarnik v deželnem zboru izmed vseh poslancev največ uspehov. Zanj se je zlasti navduševala mladina. — Ko je narodna stranka leta 1882. prišla v občinskem svetu v večino, postal je dr. Zarnik predsednik kluba narodnih občinskih svetnikov in prvi njegov predlog v klubu se je tikal upeljave slovenskega uradovanja na mestnem magistratu. Temu predlogu je klub seveda z velikim navdušenjem pritrdil. Predsednik kluba je dr. Zarnik ostal do svoje smrti.

Ker je bilo v občinskem svetu dela obilno in ker sem prihajal jaz vedno z novimi predlogi, bila sva z dr. Zarnikom v stalnih stikih. Ti stiki spremenili so se v prijateljstvo, ko je dr. Zarnik spoznal moje smotreno delovanje v občinskem svetu. Zato sva se shajala čedalje pogosteje, zlasti po napornem dnevnem delu ob večerih pri kozarcu piva. Posebne sestanke imeli smo nekaj časa pri občinskem svetniku Alfredu Ledeniku, na takojimenovanih godbenih večerih, na katere je Ledenik vselej vabil dr. Zarnika, mene in Antona Kleina. Za umetniški del teh večerov skrbel je Viktor Parma. V začetku leta 1883. dejal je dr. Zarnik nekoč v klubu občinskih svetnikov: »Ali smo bili neumni, ko smo župana iskali! Zdaj vidim, da ni bil

nobeden izmed nas tako poklican postati župan, kakor Hribar,« in po seji mi je pravil, da je od nekega pristaša nemškutarske stranke slišal, da se je dr. Josip Suppan, ki je bil brez dvojbe najintelegentnejši pa tudi najdelavnejši v vsej nemškutarski stranki v Ljubljani, izrazil o meni jako pohvalno. Ta pohvala iz dr. Suppanovih ust imponovala je dr. Zarniku neznanosko. Sicer sem nekaj podobnega kasneje slišal tudi od svojega gimnazijskega sošolca Viktorja Recherja. On je bil nekdanj — že po potresu — v kazini navzoč, ko je dr. Suppan z velikim priznanjem govoril o moji delavnosti. Recher mi je to prišel navlašč praviti in me je od tistega časa tudi sam imel nenavadno v čislju.

Dr. Valentin Zarnik imel je neko posebno slabost. Nikoli ni bilo količjak slavnostne prilike, da bi ne bil pil šampanjca. Ob takih prilikah rekel je navadno: »Šampanjec mora biti, pa francosk mora biti!« In zadnji svoj večer zunaj doma preživel je tudi pri šampanju. Sedela sva v »Citalnični« restavraciji. K nama je prisedel dovtipni, v narodni družbi jako čislani, simpatični sodnik dr. Hinko Dolenc. Govorili smo o mnogočem. Polagoma postajal je dr. Zarnik vesel in ukazal je prinesiti steklenico šampanjca. Le to nam je še bolj razvzlozilo jezike in ker sem potem tudi jaz dal za steklenico, zasedeli smo se pozno v noč. Bilo je blizu polnoči, ko se odpravimo domov. Midva z dr. Dolencem spremliva dr. Zarnika, ki je stalnoval v svoji, sedaj že podrti — hiši na voglu Sv. Petra in Resljeve ceste. Nekako pred gostilnico »pri golobčku« na Sv. Petra cesti postojimo naenkrat dr. Zarnik ter pravi ves sopihajoč: »Noge me zapuščajo.« Midva ga primeva vsak pod eno pazduho ter ga bolj neseva ko spremljiva domov. Od tistega večera ni prišel več iz svojega stanovanja. Z njegovo smrtjo, ki je pa nastopila šele čez mesece, je izmed ljubljanskega prebivalstva zginila ena najzanimivejših oseb, in narodna stranka je izgubila boritelja, ki sicer ni bil nenadomestljiv, ki pa je mnogo let z velikim uspehom krepko posejal v boj za pravice slovenskega naroda.

(Dalje prihodnjič.)

Industrija.

Standardiziranje avstrijske produkcije surovega masla. V zvezi z dvigom in izgradbo avstrijskega mlekarstva bodo posvetili sedaj tudi produkciji surovega masla večjo pozornost. V prvi vrsti hočejo zboljšati kvaliteto avstrijskega izdelka in hočejo napraviti tako surovo maslo, ki po kvaliteti ne bo nič zaostajalo za danskim. Deloma to kvaliteto surovega masla že izdelujejo in ga hočejo pri prodaji označiti s posebno znamko. Standardizirano surovo maslo v Nižji Avstriji bo dobilo žig in napis: »Amtliche Butterkontrolle der niederösterreichischen Landwirtschaftskammer«. Gotovo bodo sledile tudi druge zvezne dežele.

Inozemska surova svila v U. S. A. Po ugotovitvah tekstilnega oddelka ameriškega trgovskega urada se je nahajalo v začetku meseca februarja v carinski zapori 2,914.000 funtov inozemske surove svile v vrednosti 2,146.000 dolarjev, dalje 234.000 funtov odpadkov umetne svile in preje v vrednosti 195.000 dolarjev. To je največji znesek v zadnjem letu. Ameriški trgovski krogi jemljejo take vesti z neko gotovo resigniranostjo na znanje; radi bi se osamosvojili, pa se ne morejo.

SOL.

Sol je pri jedi skoraj neobhodno potreben pridelek. Na Nemškem pride na leto na vsakega prebivalca 31.4 kg soli; to je zelo veliko, kajti svetovna poraba na osebo znaša samo 6.5 kg. Seveda je pa treba upoštevati, da se porabi v modernih državah mnogo soli za industrijske namene. Zadnja statistika svetovne produkcije soli je iz leta 1925; v onem letu je znašala 23.6 mil. ton. Na čelu so U. S. A. s 6.7 mil. ton; v velikem presledku jim sledi Nemčija z 2.7 mil. ton. Kitajsko produkcijo cenijo na 2 mil. ton, angleška da 1.9 mil. ton; druge dežele so daleč zadaj. Tri vrste soli imamo: kameno sol, sol iz solin in morsko sol, nastalo pri izhlapevanju morske vode. Vsled neenakomerne razdelitve produktivnih točk se je razvila živahna trgovina s soljo; ne samo v svrhu preskrbe onih dežel, ki imajo malo soli, temveč tudi v svrhu mešanja dražje soli iz solin z manjvrednimi morskimi vrstami. Najvažnejša eksportna dežela je Nemčija, ki izvažala ca. 1 tretjino svoje produkcije.

Neobhodna potreba soli jo je napravila že od nekdaj za priljubljen predmet obdavčenja. Veliko vlogo igra solni davek zlasti na Kitajskem, kjer je med najvažnejšimi državnimi dohodki. Velik del je zastavljen za obresti in amortizacijo inozemskih posojil. Zmede zadnjih let so donesek seveda zelo zmanjšale. Lani so vseeno pobrali na Kitajskem tega davka na sol za znesek 5,264.000 funtov; večina tega davka se je izgubila v žepih predsednikov posameznih kitajskih provincij. V Nemčiji so davek na sol leta 1926 odpravili.

RAZNO.

Srednjeevropska tarfina konferenca. V italijanskem prometnem ministrstvu se je vršil sestanek zastopnikov jugoslovanskih, češkoslovaških, avstrijskih, poljskih in ogrskih železnic, dalje železnice Donava — Sava — Adrija ter najvažnejših jadranskih plovbnih družb, da se posvetujejo o nekaterih vprašanih direktnih tarif. Konferenca je v splošnem sprejela predloge italijanskih državnih železnic. Mislijo, da bodo nove direktne tarife stopile v veljavo že v juniju.

Tujski promet v Avstriji. V februarju in marcu se je tujski promet v Avstriji proti istima lanskima mesecema dvignil za 10%. V februarju so privabile tuje predpustne prireditve, še bolj pa v marcu velesejm. V vsem letu 1927 je obiskalo Dunaj 562.000 tujcev, v letu 1926 pa 535.000; dvig je bil 6-odstoten. Kakor za osamosvojitve v prehrani se tudi za dvig tujkega prometa Avstrija na vso moč trudi.

Rumunski krediti za trpeče kraje. Rumunski minister za delo, združništvo in socialno skrbstvo ima pooblastilo za najem posojila v znesku 25 milijonov lejev; posojilo je 5-odstotno in se mora plačati v enem letu. To posojilo bo porabila centrala ljudskih bank za preskrbo kmetov v onih krajih, ki so trpeli po povodnjah, toči itd., s koruzo za hrano, posevek in živalsko krmo. V ta namen se bo ves imenovani znesek razdelil potom ljudskih bank in zadrug v obliki malih posojil, za katera prevzame država jamstvo. Odplačilo se izvrši potom centrale ljudskih bank.

TRŽNA POROČILA.

Tržne cene v Ljubljani. Ljubljanski trg je bil prejšnji mesec razmeroma dobro založen z vsemi živili in drugimi potrebščinami. Nekatera živila so se pocenila, druga pa v drugi polovici marca podražila. Cenejša je na trgu teletina (Din 22.50 za 1 kg, prej pa 25), pocenila se je tudi salata raznih vrst, tako berivka, radič in motovilec. Na trg je prišel iz Italije nov grah, ki se prodaja po 24 Din/kg. Kljub temu, da je na trgu izredno velika množina jajc, so se ta zadnji čas ravno pred velikonočnimi prazniki podražila, in sicer stane komad 1 do 1.25, prej pa 0.75 do 1 Din. Ker se končuje sezona za jabolka, so ista v cenah znatno poskočila, a povpraševanje po njih je še vedno živahno. Cene raznovrstnih jabolk so se povprečno dvignile za 2 Din pri kg. Radi spora, ki traja med Trboveljsko premogokopno družbo in železniško upravo in ker je družba omejila delovni čas, odnosno odpustila več sto delavcev, je na trgu opaziti delno pomanjkanje premoga ter se je cena dvignila za 2 Din pri kg. Cene so bile v splošnem sledeče: Meso v mesnicah 19 Din, na trgu I. 19, II. 15 do 17, III. 9 do 13, telečje meso I. 22.50 (prej 25), II. 20, prašičje I. 25, II. 20 do 23, slanina na drobno 22 do 24 po kakovosti, na debelo 21.50 do 23, prekajena slanina 25 do 30, mast 26 do 28, šunka 30 do 32.50, prekajeno meso I. 30 do 32.50, II. 25 do 27.50, koštrunovo meso 13 do

14, jagnjetina 18 do 20, kozličevina 22 do 24, konjsko meso I. 8, II. 6, safaladi 32, tlačenka 20, polprekajene kranjske klobase 32 do 35, suhe kranjske 50 Din. — Z ribami je trg slabo založen. Pretekli petek so kmetice prinesle prav veliko število žabjih krakov, ki so jih prodajale po 1 Din komad. Perutnine je na trgu zadostna množina. Prihajajo na trg tudi že prvi piščanci. Cene: majhen piščanec 22 do 25, kokoš 25 do 40, petelin 25 do 35, domači zajci po velikosti od 10 do 25, karpi 25, linji 25, ščuke 28 do 30, klini 15, mreene 15, pečenke 10. — 1 liter mleka 2.50 do 3, surovo maslo 40 do 44, čajno maslo 40 do 44, bohinjski sir 28 do 32, sirček 8 do 10, jajca komad 1 do 1.25 (prej 0.75 do 1). — Luksusna jabolka 12 (prej 10), jabolka I. 10 (prej 8), II. 8 (prej 6), III. 6 (prej 4 do 5), oranže 1.50, limone 0.75 do 1, orehi 10, luščeni 30 do 32, suhe češplje 10 do 12, suhe hruške 9 do 10. — Moka št. 0 5.75 do 6, št. 2 5.50, št. 5 5.25, št. 6 4.50 do 4.75, kaša 6, ješprenj 5 do 6, ješprenček 10 do 12, koruzna moka 3.50 do 4, koruzni zdrob 4 do 5, pšenični zdrob 7 do 8, moka št. I. 8 do 9, II. 6 do 7, ržena moka 4.50 do 5, q pšenice 395 do 400, rži 365 do 380, ječmena 260 do 270, prosa 260 do 300, ajde 280 do 290, koruze nove 305 do 315, fižola ribničana 450, prepelčarja 525, graha 430 do 500, leče 700 do 900. — Cent premoga 42 do 44 (prej 42), kub. meter trdih drv 150, mehkih 60 do 75. — Ajserica 16, berivka 35 (prej 40), motovilec 18 do 20, radič 16 do 18 (prej 16 do 20), pozno zelje 3 do 4, rdeče zelje 6 do 7, kisló zelje 4, ohrovt 6 do 7, karfiol 8 do 10, špinata 14 do 16, strošji grah 24, čebula 5 do 6, česen 6 do 8, krompir 1.25 do 1.50 (prej 1.25), kislá repa 3, korenje 2 do 4, peteršilj 4 do 5, zelenjava za juho 4 do 5.

Mariborske tržne cene od 1. aprila 1928. (V dinarjih.) Govedina 9 do 18, drob 5 do 18, loj 8 do 10, teletina 15 do 22.50, drob 15 do 20, svinjina 15 do 22.50, drob 10 do 20, slanina 20 do 22, papricirana ali prekajena 28 do 30, mast 23 do 30, prekajeno meso 22 do 32, gnat 32 do 34, ovčje meso 12 za 1 kg; kozličji 75 do 125 za komad, klobase 18 do 40, konjina 5 do 8 za kg, konjske kože 150 do 200 komad, goveje kože 19 do 20.50, telečje kože 25 do 28, svinjske kože 18, gornje usnje 85 do 130, podplati 80 do 95 za kg. — Perutnina 20 do 100, domači zajci 5 do 25 za komad. — Ribe 14 do 20 za kg. — Mleko, maslo, sir, jajca: mleko 2.50 do 3, smetana 10 do 14 za liter, maslo 36 do 65, sir 30 do 85 za kg, jajca 1 do 1.25 za komad. — Pijača: vino novo 12 do 15, staro 16 do 25, pivo 9.50, žganje 25 do 35, sadjevec 3.50 do 4 za liter. — Kruh: beli 6, črni 5.50. — Sadje 10 do 12 za kg, limone 0.50 do 1.25, oranže 1 do 3 za komad, mandelji 48 do 65, orehi 36 do 40, mak 16 za kg. — Specerijsko blago: kava I. 60 do 70, II. 45 do 55, pražena I. 80 do 90, II. 56 do 70, čaj 100 do 125, sol 3 do 3.50, poper 75, cimet 65, paprika 50 do 65, testenine 10 do 14, marmelada 25 do 35, povidl 10 do 15, med 20 do 30, sladkor 14 do 16, kvas 35, škrob 14 do 20, mlo 16 do 18, soda 2, ječmenova kava 12 do 14, cikorija 20 do 22 za kg, kis 2 do 6,

olje 20 do 22, špirit 10 do 12 liter. — Zito: pšenica 3.75, rž, ječmen 3.50, oves, koruza 3.25, proso, ajda 3, fižol 4 do 5, grah, leča 14. — Mlevski izdelki: pšenična moka 3.50 do 5.75, ržena moka 4.75 do 5, ječmenček 6 do 14, otrobi 2.25 do 2.50, koruzna moka 3.25 do 3.50, koruzni zdrob 4 do 4.50, pšenični zdrob 6 do 6.25, ajdova moka 6 do 7. — Krma: seno 70 do 80, slama 40 do 55 za q. — Kurivo: drva trda 140 do 150, mehka 105 do 115 za kub. meter, premog trboveljski 43 do 50, velenjski 20 do 28 za 100 kg, oglje 2, koks 0.75 do 0.90, karbid 7, sveče 25 do 35 za kg. — Zelenjava: solata 1 do 3, karfiol 5 do 20, pore 0.50 do 1.50 za komad, čebula 5.50 do 6, česen 12 do 16, krompir 1 do 1.25, novi 12 za kg, hren 10 do 12, kisló zelje 4, kislá repa 2, peteršilj 0.50, zelena 0.50 do 4, zelenjava za kuho 0.50, domače solate 1 za kupček.

Mariborsko sejmsko poročilo. Na svinjski sejem dne 30. marca 1928 je bilo pripeljanih 315 svinj. Cene so bile sledeče: mladi prašiči 5 do 6 tednov stari 80 do 100 Din komad, 7 do 9 tednov stari 150 do 250, 3 do 4 mesece stari 350 do 420, 5 do 7 mesecev stari 450 do 500, 8 do 10 mesecev stari 550 do 620, 1 leto stari 1000 do 1200 Din; 1 kg žive teže 10 do 12.50, mrtve 16 do 17 Din. Prodalo se je 195 komadov.

DOBAVA, PRODAJA.

Dobave. Direkcija državnega rudnika v Brezi sprejema do 16. aprila t. l. ponudbe glede dobave 10.000 kg ovsa; do 18. aprila t. l. pa glede dobave 3 motovila. — Direkcija državnega rudnika v Kaknju sprejema do 16. aprila t. l. ponudbe glede dobave 1 aneroidea za merjenje višine. — Direkcija državnega rudnika v Vrdniku sprejema do 17. aprila t. l. ponudbe glede dobave 10.000 kg ovsa. — Direkcija državnega rudnika v Velenju sprejema do 17. aprila t. l. ponudbe glede dobave 10.000 kg jamskih tračnic, 350 q portland cementa, 140 m³ jamskega lesa; do 19. aprila t. l. pa glede dobave osi in ležajnih teles. — Vršile se bodo naslednje ofertalne licitacije: Dne 18. aprila t. l. pri Direkciji državnih železnic v Subotici glede oddaje zidarskih, tesarskih, kleparskih in mizar-skih del na progi Vinkovci—Brod. — Dne 20. aprila t. l. pri Ministrstvu vojske in mornarice, odeljenje za mornarico, v Zemunu glede dobave 60.000 m raznega platna; dne 23. aprila t. l. pa glede dobave raznega platna in drakov. — Dne 21. aprila t. l. pri Direkciji državnih železnic v Sarajevu glede dobave orodja. — Dne 23. aprila t. l. pri Upravi državnih monopolov, ekonomsko odeljenje, v Beogradu glede dobave kartonskih skatelj za pakovanje cigaret. — Dne 23. aprila t. l. pri Direkciji državnih železnic v Zagrebu glede dobave 2 komplet-nih garnitur za dviganje lokomotiv.

Prodaja. Dne 20. aprila t. l. se bo vršila pri Direkciji državnih železnic v Sarajevu ofertalna licitacija glede prodaje starih sodov.

Predmetni oglasi z natančnejšimi podatki so v pisarni Zbornice za trgovino, obrt in industrijo v Ljubljani interesentom na vpogled.

Veletrgovina
kolonijalne in
specerijske robe

IVAN JELAČIN
LJUBLJANA

ZALOGA sveže
pražene kave,
mlečnih dišav in
rudninske vode.

Točna in solidna
postrežba!

Zahtevajte cenik!

VINOCET
tovarna

vinskega kisa, d. z o. z., Ljubljana

nudi najfinejši in najokusnejši
namizni kis iz pristnega vina.

Tehnično in higijenično
najmoderneje ureje-
na kisarna v Ju-
goslaviji.

Pisarna:

Ljubljana, Dunajska cesta 1a, II. nadstr.

Zahtevajte ponudbo!

Išče se zanesljiva, zaupna

KNJIGOVODKINJA

ki se zamore s spričevali kot iz-
vežbana izkazati, nemške in slo-
venske stenografije večša ter ima
veselje do trgovine z mešanim bla-
gom, za večje podjetje na deželi.
Naslov pove Upravištvu Trgov-
skega lista.

TISKARNA, MERUR

TRG-IND. D. D.

Ljubljana, Gregorčičeva ulica 23.

Telefon 2552.

Se priporoča za vsakovrstna
v tiskarsko stroko spadajoča
dela. — Lastna knjigovoznica.

VELETRGOVINA

A. SARABON

v Ljubljani

priporoča

špecerijsko
blago

raznovrstno žganje,
moko in deželne pri-
delke. — Raznovrstno

RUDNINSKO VODO

Lastna pražarna za
kavo in mlin za dišave
z električnim obratom.

Ceniki

na razpolago!